

Kijan pou refere sivivan an

- Ou dwe verifye tout referans ou genyen pou pasyan w yo, pou asire w kote sa yo ofri sèvis bon kalite.
- Founi detay sou enstitisyon w ap rekòmande bay pasyan w yo, pou ede yo chwazi sa ki pi bon pou yo, selon bezwen yo. Bay enfòmasyon tankou: adrès, telefòn, tip òganizasyon, pri yo, jou ak lè yo louvri, ki sèvis y ap ofri, kiyès ki pral resevwa pasyan an, ki disponiblite anplwaye yo, elatriye. Tout enfòmasyon sa yo dwe disponib fasilman pou tout moun nan sant sante a.
- Si sant sante w la poko genyen yon lis referans ekri, mande lòt sant sante nan kominote w la pou yo ba ou pa yo a, epi sèvi avè l pou kòmanse kreye pa w la. Si pa genyen ase sèvis fòmèl disponib nan kominote w la kote ou ta kapab refere pasyan w yo, pale avèk yo sou ki kote epi kijan yo kapab jwenn sipò enfòmèl nan kominote a.
- Gen fanm ki sibi vyolans akòz enfòmasyon ki konsène yo rive jwenn moun pwòch yo ki vyolan. Si yon fanm ka tonbe nan sitiasyon konsa, lè ou ap ba li referans, ba li kèk konsèy davans. Ede li pwoteje enfòmasyon yo pou nenpòt moun pa okouran. Ede li reflechi pou li jwenn moun li fè konfyans si li vle pataje enfòmasyon yo. Ede li kenbe enfòmasyon yo nan tèt li san li pa bezwen ekri yo.
- Anvan ou pale ak moun kote ou refere pasyan w lan, oswa ou pale de li ak lòt moun (nan yon lòt enstitisyon pa egzanp), se pou pasyan an di w ak lè li byen konprann tout bagay, epi li dakò.

Sa pou ou FÈ ak sa pou ou PA FÈ
lè w ap pale ak sivivan vyolans seksyèl sou koze VIH/SIDA

Sa pou ou FÈ

- Toujou montre ou respekte jan pasyan an santi li. Se yon moman ki difisil anpil pou li.
- Toujou fè li konnen se pa li ki responsab zak vyolans lan, pèsonn pa gen dwa blame li pou sa.
- Tande byen sa l ap di w, epi rete atantif pou wè si li gen laperèz pa rapò ak tès VIH/SIDA a.
- Asire w li byen konprann poukisa l ap bezwen sispann pran tretman prevansyon VIH/SIDA a si rezilta tès li a pozitif.

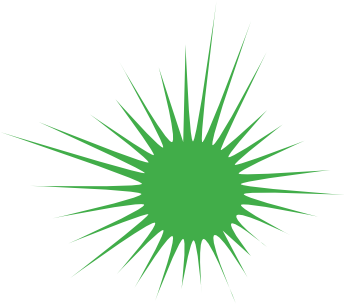
Sa pou ou PA FÈ

- Pa blame li pou vyolans seksyèl li sibi a.
- Pa fòse li fè tès VIH/SIDA a.

(*) NÒT: Òganizasyon Mondyal Lasante rekòmande pou yo bay tretman 72 zè a tousuit, lè sivivan an vini nan klinik la, epi pou yo bay pasyan an jiska 3 jou pou l al fè yon tès VIH/SIDA.⁸

Referans

1. Bott S., Guedes A., Claramunt M.C., Guezmes A. (2004). *Improving the Health Sector Response to Gender-Based Violence: A Resource Manual for Health Care Professionals in Developing Countries*. New York: International Planned Parenthood Federation.
2. Kilonzo N., Ajema C., Thiomi J., Mutsungah Y. (2005). *Rape/sexual violence: Trauma counseling protocols*. Nairobi: Liverpool VCT & Care Kenya.
3. Womenshealth.gov: *The Federal Government Source for Women's Health Information. (2006). Emergency Contraception. U.S. Department of Health and Human Services*. Tire nan dat 11 Desanm 2007 sou <http://www.4women.gov/faq/econtracep.htm>
4. Uganda Ministry of Health. (2007). *Management of Sexual and Gender Based Violence survivors*. Kampala: Ministry of Health.
5. Medline. (2006). *Emergency Contraception. U.S. National Library of Medicine and National Institute of Health*. Tire nan dat 11 Desanm 2007 sou <http://www.nlm.nih.gov/medlineplus/ency/article/007014.htm>
6. World Health Organization. (2006). *Addressing violence against women in HIV testing and counseling: meeting report*. Geneva: World Health Organization, viii, 18, 28.
7. Kenya Ministry of Health. (2004). *National Guidelines: Medical Management of Rape and Sexual Violence*. Nairobi: Ministry of Health.
8. World Health Organization. (2000). *Rape and HIV post-exposure prophylaxis: Relevance and reality in South Africa: discussion paper*. Geneva: WHO.

An n anpeche vyolans sou fanm ak enfeksyon VIH/SIDA

Si w bezwen plis ransèyman sou *SASA!*, kontakte nou: Repanse Pouvwa (509) 3617 1815 • annanpechevyolans@gmail.com • Beyond Borders (011) 202 686 2088 • www.beyondborders.net

Pou vèsyon orijinal *SASA!* ann Angle: www.raisingvoices.org/sasa

Tèks sa a, se yon adaptasyon vèsyon orijinal *SASA!* Raising Voices ak ilistrasyon atis Marco Tibasima. Se yon ekip Repanse Pouvwa/Beyond Borders avèk atis Chevelin Pierre plis grafis EducaVision ki reyalize adaptasyon an pou Ayiti.

Gid entèvyou sou
vyolans seksyèl

Kit ou se doktè, enfimyè, ajan sante, oswa yon lòt pwofesyonèl nan domèn lasante, ou kapab sèvi ak gid sa a. Objektif ti gid sa a se ede w **pale sou koze VIH/SIDA ak yon sivivan vyolans seksyèl ki vin wè w**. Ti gid sa a ap ede ou bay sivivan an asistans ak sipò pou li fè tès VIH/SIDA.

POUKISA nou dwe pale sou koze VIH/SIDA
ak sivivan vyolans seksyèl?

- Youn nan danje ki vini ak vyolans seksyèl se enfeksyon VIH/SIDA. Malgre sivivan an nan yon moman difisil anpil, kote li frajil emosyonèlman, ou dwe sòlve koze VIH/SIDA a ansanm avè l, pou pwòp sante li, ak sekirite li.
- Lè yon fanm vini nan klinik ou apre li fin sibi vyolans seksyèl, ba li swen ki nesesè, selon regleman ak pratik klinik ou, oswa sant sante w la. Lè ou rive kote ou dwe pale sou koze VIH/SIDA ak vyolans seksyèl, ti gid sa a kapab ede w wè kisa ou dwe abòde avè l, epi kijan pou w abòde yo.
- Ou kapab sèvi ak sa ki nan gid sa a nan diferan moman pandan vizit yon pasyan. Swiv refleksyon w ak jijman w pou deside ki moman ki pi bon pou abòde koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.

KIJAN pou kòmanse yon konvèsasyon ²

Ti pawòl pou prepare konvèsasyon an
Anvan ou kòmanse poze pasyan an kesyon sou koze vyolans, ou dwe prepare li pou pèmèt li dispoze pou sijè k ap vini an, epi pou li alèz pou li pale fran ansanm avèk ou, ou kapab di, pa egzanp:

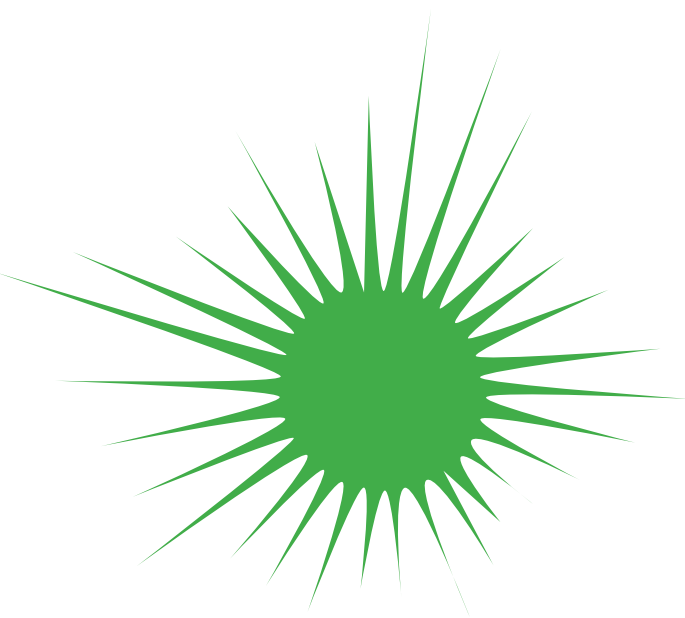
“Mwen konnen w ap viv yon moman ki difisil anpil. Mwen mande w eskize m pou kèk ti kesyon delika mwen pral bezwen poze w sou sa ki pase w la. Se kèk enfòmasyon mwen bezwen konnen pou mwen kapab ba ou pi bon swen, san pèdi tan.”

Kesyon

1. Èske ou konnen si ou te genyen VIH/SIDA ou non anvan agresyon an?
2. Èske ou fè tès VIH/SIDA deja? Si wi, èske ou genyen papyè rezilta tès la?

KIJAN ou dwe sèvi ak gid sa a?

- Dabò, akeyi moun nan ak tout kè w, mete li an konfyans, fè li santi ou konprann li epitou ou la pou ou ede li.
- Modifye kesyon ak repons yo selon bezwen sant sante w la, selon bezwen pasyan an, e selon sikonstans moman an, ak kote a.
- Kesyon ki nan ti gid sa a, se sijesyon yo ye pou ede w kòmanse yon konvèsasyon ak pasyan w lan. Apre sa, se pou ou swiv kote pasyan an ap mennen w. Sèvi ak sa li di w pou mande li pwòp kesyon pa w.
- Li enpòtan pou ou toujou montre yon sivivan vyolans seksyèl ou konprann li, w ap ba li sipò, epi se san mank w ap kenbe sa li di w an sekre. Epi li bezwen ou ba li tout enfòmasyon posib sou sante li, sou kesyon legal pa rapò ak sa li sibi a, epi sou sèvis kawonnseling, ak poukisa yo la.¹

Trete pasyan an selon bezwen li

Lè pasyan an fin reponn kesyon w yo, w ap genyen yon pi bon lide sou sitiyasyon li. Lè sa a, w ap kapab ba li plis enfòmasyon ak sipò selon bezwen li, epi ba li tretman ki reponn a sitiyasyon li. Seksyon sa a nan ti gid la ap montre w kisa pou ou fè nan ka ki prezante pi souvan devan pwofesyonèl swen sante ki trete sivivan vyolans seksyèl. Ou mèt ajoute lide pa w, baze sou pwòp konesans ou, konpetans ou, eksperyans ou, ak pratik sant sante w la.

Si fi a genyen papye tè s VIH/SIDA li ki montre li sewopozitif:

- Trete blesi li yo.
- Fè li konnen li genyen posiblite pran tretman dijans pou li pa tonbe ansent (pilil di landemen). Li kapab pran tretman sa a nan espas 5 jou apre agresyon an.³ Yo pa konsidere tretman sa a kòm jete pitit, oswa avòtman paske li pa sispann yon gwosès idantifye.^{4,5}
- Ba li tretman pou anpeche enfeksyon moun pran nan fè bagay.
- PA ba li tretman prevansyon VIH/SIDA a.
- Si klinik ou, oswa laboratwa w la kapab fè sa, pran echantiyon ki kapab sèvi kòm prèv legal pou agresyon an.
- Refere pasyan an bay òganizasyon fanm, oswa lòt enstitisyon ki ofri sèvis kawonnseling ak sipò pou sivivan kadejak. Si pa genyen sèvis konsa ki disponib nan kominote a, brase lide ansanm avè l pou wè kiyès nan fanmi li, oswa zanmi li li ka fè konfyans pou ba li sipò. Asire li w ap kenbe tout enfòmasyon sa yo an sekre, ede li fè fas a pwoblèm li, epi respekte angajman konfidansyalite ou pran avè l.

Si pasyan an pa genyen yon rezilta tè s VIH/SIDA ki pozitif,

Epi mwens pase 72zè (3 jou) gen tan pase depi agresyon an fèt:

- Trete blesi li yo.
- Fè li konnen li genyen posibilite pran tretman dijans pou li pa tonbe ansent (pilil di landemen). Li kapab pran tretman sa a nan espas 5 jou apre agresyon an. ³ Yo pa konsidere

tretman sa a kòm yon avòtman (jete pitit) paske li pa vin kase yon gwosès idantifye.^{4,5}

- Ba li tretman pou anpeche enfeksyon moun pran nan fè bagay.
- Si klinik ou, oswa laboratwa w la kapab fè sa, pran echantiyon ki kapab sèvi kòm prèv legal pou agresyon an.
- Esplike li tretman 72 zè a ap diminye danje pou li trape VIH/SIDA.
- Ba li tretman 72 zè a tousuit.*
- Esplike li tretman an byen. Ba li enfòmasyon sou dozaj, konbyen tan l ap genyen pou li pran tretman an, ak ki pwodui antiretwoviral an patikilye ki nan medikaman ou preskri li yo.
- Esplike li, li pral bezwen fè yon tè s VIH/SIDA. Pou tretman an kapab kontinye, l ap bezwen fè tè s la anvan 72 zè (3 jou).
- Refere pasyan an bay òganizasyon fanm, oswa lòt enstitisyon ki ofri sèvis kawonnseling ak sipò pou sivivan kadejak. Si pa genyen sèvis konsa ki disponib nan kominote a, brase lide ansanm avè l pou wè kiyès nan fanmi li, oswa zanmi li li ka fè konfyans pou ba li sipò. Asire li w ap kenbe tout enfòmasyon sa yo an sekre, ede li fè fas a pwoblèm li, epi respekte angajman konfidansyalite ou pran avè l.

Ki lè e kijan ou dwe sèvi ak diferan medikaman ki nan yon kit pòs-vyòl

Anpil klinik ann Ayiti sèvi ak “Kit pòs-vyòl” la, ki genyen 3 medikaman ladan n:

- Tretman 72 zè kont VIH/SIDA. Yo dwe ba li nan espas 3 jou maksimòm apre agresyon seksyèl la.
- Medikaman kont gwosès, pou sivivan an pa tonbe ansent (pilil di landemen). Yo dwe ba li nan espas 5 jou maksimòm apre agresyon seksyèl la (menm si se apre 3 jou).
- Medikaman pou anpeche epi geri enfeksyon moun pran nan fè bagay (an Franse: IST [Infections sexuellement transmissibles]). Yo konn ba li nenpòt lè, menm apre 5 jou fin pase apre agresyon seksyèl la.

Kidonk:

- Si sivivan an parèt nan klinik la mwens pase 3 jou apre agresyon seksyèl la, ou dwe ba li toule 3 medikaman ki nan Kit pòs-vyòl la.

- Si sivivan an parèt nan klinik la nan 4triyèm, oswa nan 5kyèm jou apre agresyon seksyèl la, pa ba li tretman 72 zè a, men ba li 2 lòt medikaman yo (kont gwosès, epi kont IST).
- Si sivivan an parèt apre 5 jou, ba li 3zyèm medikaman an sèlman, ki kont IST.

Antanke yon pwofesyonèl sante ki ap trete sivivan vyolans seksyèl, ou dwe konnen tout enfòmasyon sa yo, men ou pa bezwen chaje tèt sivivan an ak tout esplikasyon detaye sa yo, si li pa mande yo.

Tès VIH/SIDA

Apre yon fanm fin sibi yon kadejak, fè yon tè s VIH/SIDA kapab yon gwo tèt chaje pou li

Lè yon fanm parèt nan klinik ou mwens pase 72 zè apre li sibi yon agresyon seksyèl, ou dwe kòmanse tretman 72 zè a tousuit(*), epi di li l ap genyen 3 jou pou li fè yon tè s VIH/SIDA. Li kapab bezwen tan sa a pou li prepare tèt li pou tout tèt chaje tè s la kapab pote, apre gwo boulvès agresyon seksyèl la.

Si sivivan an poko pare nan lespri li pou li fè tè s VIH/SIDA a:

- Fè li konnen li genyen 3 jou pou li pran tè s la, epi pou li kapab kontinye tretman an si tè s la negatif. Si li pa fè tè s la nan espas 3 jou, w ap oblije sispann tretman an, e li p ap genyen pwoteksyon kont posiblite VIH/SIDA ankò.
- Pale avè l sou jan li kapab fè fas a sitiyasyon li, epi refere li bay òganizasyon fanm, oswa lòt enstitisyon ki ofri sèvis kawonnseling ak sipò pou sivivan kadejak.⁶ Si pa genyen sèvis konsa ki disponib nan kominote a, brase lide ansanm avè l pou wè kiyès nan fanmi li, oswa zanmi li li ka fè konfyans pou ba li sipò. Asire li w ap kenbe tout enfòmasyon sa yo konfidansyèl, ede li fè fas a pwoblèm li, epi respekte angajman konfidansyalite ou pran avè l.
- Ede li reponn ak kesyon li genyen ak simonte laperèz li pa rapò ak tè s VIH/SIDA a.

LÈ sivivan an pare nan lespri li pou li fè tè s VIH/SIDA a:

- Sèvi ak “**Gid entèvyou sou VIH/SIDA**” pou pale ak moun nan sou koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA. Sa pral pèmèt ou abòde yon seri kesyon enpòtan sivivan an bezwen konsidere lè li pral fè tè s la.
- Esplike li delè ki egziste ant lè viris VIH/SIDA a antre nan kò moun nan, ak lè tè s la vin pozitif. Sa ap pèmèt li konprann poukisa l ap bezwen fè yon lòt tè s apre 6 semèn, epi yon lòt ankò apre 3 mwa.
- Li dwe byen konprann, si tè s l ap fè nan espas 3 jou a vini pozitif, sa vle di li te trape viris la depi plis pase 6 semèn, kidonk se pa nan kadejak la li te pran li.⁷

- Esplike l tou, lè sa a (si tè s VIH/SIDA l ap fè nan espas 3 jou a vini pozitif), tretman prevansyon VIH/SIDA a p ap bon pou li. Nan ka sa a, pale avè l sou lòt posiblite tretman ki egziste, epi sou jan pou li òganize li pou li kapab kontinye viv nòmalman e san traka.

Kisa pou ou fè lè rezilta tè s VIH/SIDA a vini

Si rezilta tè s la negatif:

- Kontinye bay sivivan an tretman 72 zè a. Ou ta dwe ba li kantite pou youn ou 2 semèn konsa, dekwa pou li retounen nan klinik la pou swivi medikal, ak kawonnseling. Pa ba li tout kantite pou mwa a nèt, sòf si li p ap kapab retounen nan klinik la pou swivi medikal li.⁷
- Ede sivivan an reflechi sou jan pou li evite ratman nan tretman an. Si li krenn reyaksyon moun l ap viv avè l la, ede l fè pratik sou jan li pral pale avè l. Si li pa ka fè moun lakay li konfyans, ba li sijesyon pou li sere medikaman yo kay yon lòt fanmi li, yon zanmi li, oswa yon vwazen li plis santi li ka fè konfyans.
- Refere li bay òganizasyon fanm, oswa lòt enstitisyon ki ofri sèvis kawonnseling ak sipò pou sivivan kadejak.⁶ Si pa genyen sèvis konsa ki disponib nan kominote a, brase lide ansanm avè l pou wè kiyès nan fanmi li, oswa zanmi li li ka fè konfyans pou ba li sipò. Asire li w ap kenbe tout enfòmasyon sa yo an sekre, ede li fè fas a pwoblèm li, epi respekte angajman konfidansyalite ou pran avè l.
- Apre 6 semèn, l ap pran yon lòt tè s VIH/SIDA. Si rezilta tè s sa a pozitif, sèvi ak “**Gid entèvyou sou VIH/SIDA**” pou pale avè l sou jan l ap vle pataje nouvèl sa a.

Si rezilta tè s la pozitif:

- Sispann ba li tretman prevansyon VIH/SIDA a. Esplike li delè ki egziste ant lè viris VIH/SIDA a antre nan kò moun nan, ak lè tè s la vin pozitif. Rezilta pozitif sa a montre li te antre an kontak ak viris VIH/SIDA a depi plis pase 6 semèn, kidonk tretman 72 zè a p ap bon pou li.
- Byen montre li tout posiblite sipò ak tretman li kapab jwenn pou VIH/SIDA, epi refere li bay òganizasyon fanm, oswa lòt enstitisyon ki ofri sèvis kawonnseling ak sipò pou sivivan kadejak.⁶ Si pa genyen bagay konsa ki disponib nan kominote a, brase lide ansanm avè l pou wè kiyès nan fanmi li, oswa zanmi li li ka fè konfyans pou ba li sipò. Asire li w ap kenbe tout enfòmasyon sa yo an sekre, ede li fè fas a pwoblèm li, epi respekte angajman konfidansyalite ou pran avè l.
- Pale avè l sou jan pou li òganize li pou li kapab kontinye viv nòmalman e san traka, tankou kontwole sa l ap manje, ale nan sesyon kawonnseling, epi swiv tretman medikal li regilyèman.⁷
- Pale avè l sou jan l ap vle pataje rezilta tè s li ak moun lakay li. Sa ka genyen danje ladan l, si li nan relasyon ak yon moun ki vyolan. Sèvi ak “**Gid entèvyou sou VIH/SIDA**” pou ede li abòde kesyon sa a, epi pou li wè kijan li pral fè sa, selon desizyon li pran an.

Èske sant sante ou a pare pou resevwa pasyan VIH/SIDA pou kawonnseling?¹

Èske ou kapab garanti:

☐ Enfòmasyon sou pasyan yo ap rete konfidansyèl, yo p ap soti deyò

Ou dwe pale ak pasyan an sou kesyon konfidansyalite enfòmasyon li yo depi nan kòmansman konsiltasyon an. Epi ou dwe abòde tout sa ki kapab afekte konfidansyalite a, tankou si ou gen rapò ou oblije bay lòt moun oubyen bay lòt enstitisyon.

☐ Pwoteksyon dosye

Klinik la dwe genyen yon sistèm achiv ki kenbe dosye kliyan yo an sekirite. Dwe gen regleman ki endike ki moun ki gen dwa gade sa ki nan dosye yo.

☐ Yon ekip anplwaye byen fòme, epi ki genyen etik pwofesyonèl

Tout anplwaye k ap travay nan klinik la oubyen nan sant sante a dwe jwenn bon fòmasyon nan koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA, epi yo dwe fè egzèsis analiz ak travay sou tèt yo pa rapò a pwòp kwayans ak eksperyans pèsonel pa yo nan domèn sa yo.

☐ Sant sante a ap toujou mete enterè pasyan yo an priyorite

Tout sèvis yo ofri nan sant sante dwe toujou ale nan pi bon enterè pasyan yo, epi yo dwe toujou garanti tout dwa pasyan yo respekte.

☐ Yon sistèm referans efikas

Klinik/sant sante a dwe kenbe yon lis ajou ak tout enfòmasyon egzak ki nesesè sou lòt sant, lòt òganizasyon oubyen lòt enstitisyon ki ofri sèvis ak sipò pou fanm ki ap sibi vyolans, oubyen ki gen VIH/SIDA.